

Overzicht verkiezingsnieuws

[Achtergrond](#) - 22 februari 2025 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Immigratie en de omgang met de AfD is nog steeds het overheersende thema in de Duitse verkiezingscampagne. De dag voor de verkiezingen demonstrenen in heel Duitsland weer mensen tegen de AfD en voor de democratie. En de Linke is bezig aan een verrassende opmars in de peilingen.

22 februari: Opnieuw demonstraties tegen extreemrechts

Een dag voor de verkiezingen zijn in verschillende Duitse steden tienduizenden mensen de straat opgegaan om te demonstrenen tegen extreemrechts. Zo deden aan een protest in Hamburg 40.000 mensen mee. Ook waren er demonstraties in Hannover, Freiburg, Augsburg en Kiel. In Berlijn waren rond de 1000 tegendemonstranten op de been bij een protest van 150 neonazi's.

De afgelopen weken hebben honderdduizenden mensen in heel Duitsland gedemonstreerd voor de democratie en tegen de AfD, en sinds eind januari deels ook tegen de CDU. Die had zich bij een motie in de Bondsdag laten steunen door de AfD, terwijl de middenpartijen hadden afgesproken dat niet te doen. Zij vormen een zogenoemde *Brandmauer* (cordon sanitaire) tegen de AfD.

Mede door de toegenomen polarisering in Duitsland wordt zondag op de verkiezingsdag een hoge opkomst verwacht. Mensen hebben het gevoel dat er veel op het spel staat, citeert Tagesschau een politicoloog. De campagnetijd werd de afgelopen weken overschaduwd door meerdere aanvallen van mensen met een migratie-achtergrond, [vrijdag nog in Berlijn](#). Mede daardoor werd migratie een belangrijk verkiezingsthema. Ook de geopolitieke ontwikkelingen sinds het aantreden van de Amerikaanse president Trump zorgen voor veel onzekerheid.

Op de [peilingen](#) lijken al die gebeurtenissen nog steeds weinig invloed te hebben. De CDU/CSU van Friedrich Merz staat al maanden bovenaan met rond de 30 procent, de AfD volgt met rond de 20 procent, de SPD van kanselier Scholz staat op 15 procent, de Groenen op 13 procent en de liberale FDP en de nieuwe partij BSW schommelen rond de kiesdrempel van 5 procent. Alleen de socialistische partij Die Linke stijgt sinds eind januari in de peilingen, ze staat nu op 6-8 procent. Maar wat dat voor zondag betekent, is moeilijk te zeggen: zo'n 20 procent van de kiezers geeft aan nog te zweven. [Lees meer in het live-blog van](#)

[Tagesschau](#) en [bij NDR](#)

19 februari: Die Linke maakt opmars in peilingen

Die Linke is bezig met een opmars in de peilingen. Al ruim een jaar schommelden de Duitse socialisten rond de 3-4 procent, waarmee ze de kiesdrempel van 5 procent niet zouden halen. Maar sinds eind januari stijgt de partij in de peilingen en staat nu op 6-7 procent. De stijging zette in nadat CDU-leider Friedrich Merz zich in de Bondsdag voor een motie over migratiebeleid liet steunen door de uiterst rechtse AfD. Dat zorgde voor veel ophef omdat de Duitse middenpartijen hebben afgesproken een cordon sanitaire te vormen tegen de AfD. Die had Merz nu doorbroken, was het verwijt.

Heidi Reichinnek, voorzitter van Die Linke in het parlement, hield na de motie een [felle toespraak](#) in de Bondsdag waarin ze Merz en de CDU hard aanviel en de mensen in Duitsland opriep zich te verzetten "tegen het fascisme in dit land". Haar rede ging viral. Het lijkt erop dat Die Linke kiezers naar zich toe weet te trekken die zich zorgen maken over de ruk naar rechts in Duitsland. Partijen als de SPD en de Groenen willen ook een strenger migratiebeleid en gelden bovendien als mogelijke coalitiepartners voor de CDU/CSU na de verkiezingen. Kiezers die dat niet zien zitten, komen nu uit bij Die Linke. Sinds de omstreden stemming in de Bondsdag heeft de partij er een recordaantal leden bij gekregen.

Als Die Linke inderdaad in de Bondsdag wordt gekozen, kan dat gevolgen hebben voor de coalitievorming. Voor de andere partijen zijn dan minder zetels beschikbaar, waardoor de vraag is of bijvoorbeeld de CDU/CSU en de SPD - een veel genoemde mogelijke coalitie - samen wel een meerderheid halen. [Lees meer bij Der Spiegel](#) en [bekijk de peilingen op wahlrecht.de](#)

19 februari: Onderzoek naar mogelijke illegale donatie aan AfD

De Oostenrijkse justitie doet onderzoek naar een mogelijk illegale donatie van 2,35 miljoen euro aan de AfD. Dat melden Duitse en Oostenrijkse media, die zelf ook onderzoek doen naar de *Großspende*. De AfD heeft aangegeven dat het geld, bedoeld voor een postercampagne, afkomstig is van een oud-politicus van de Oostenrijkse extreemrechtse partij FPÖ. Maar volgens de Duitse nieuwssite Der Spiegel en de Oostenrijkse Der Standard is het bedrag gedoneerd door een Duitse vastgoedmiljardair. De FPÖ'er zou slechts als stroman hebben gefungeerd. Donaties via een stroman zijn in Duitsland verboden. Als de donatie inderdaad illegaal is ontvangen, dreigt de AfD een boete van rond de 7 miljoen euro.

De AfD is eerder beboet voor illegale partijfinanciering. Volgens Der Spiegel heeft

de Duitse vastgoedmagnaat de AfD al eerder in het geheim financieel ondersteund. Daar zou de Bondsdag de AfD in 2020 een boete van 400.000 euro voor hebben opgelegd.

De AfD ontkent de beschuldigingen. Een woordvoerder van partijleider Alice Weidel zegt dat de partij tot nu toe geen aanwijzingen heeft dat de donatie van iemand anders komt dan de FPÖ'er. [Lees meer bij Tagesschau](#)
[Lees meer over partijdonaties in Duitsland op Duitslandweb](#)

16 februari: Merz scoort het best in RTL-debat

Het tv-debat tussen Scholz (SPD), Merz (CDU), Habeck (Groenen) en Weidel (AfD) zondagavond op RTL is gewonnen door CDU-lijsttrekker Merz, volgens [een peiling](#) van onderzoeksbureau Forsa. Merz heeft het volgens 32 procent van de ondervraagden het beste gedaan in het debat. Scholz was in de ogen van 25 procent van de deelnemers de winnaar van het debat, Habeck en Weidel kwamen beiden op 18 procent. 10 procent van de ondervraagde kijkers geeft aan dat hun keuze is veranderd door het debat.

Over het algemeen zit er weinig beweging in de peilingen zo kort voor de verkiezingen. Een [Forsa-peiling](#) van zondag ziet de CDU/CSU op 30 procent, de AfD op 20 procent, de SPD op 16 procent, de Groenen op 13 procent, Die Linke op 7 procent, de FDP op 5 procent en de BSW op 4 procent.

Vanavond om 21.15 treden de vier lijsttrekkers weer aan in de Wahlarena op omroep ARD. Hier beantwoorden ze vragen uit het publiek.

14 februari: Amerikaanse vice-president mengt zich in Duitse campagne

De Amerikaanse vice-president J.D. Vance heeft in de Wall Street Journal Duitse partijen opgeroepen met de AfD samen te werken. Hij verwijt Europese politici dat ze ondemocratisch zijn als ze niet willen samenwerken met uiterst rechtse partijen. Tijdens de veiligheidsconferentie in München herhaalde Vance vrijdag dat in een democratie geen *Brandmauer* (cordon sanitaire) mag zijn. Ook beweerde hij dat hij zich meer zorgen maakt over het gebrek aan democratie in Europa dan over bedreigingen van buitenaf zoals China of Rusland. De Duitse minister van Defensie Boris Pistorius viel Vance in zijn toespraak hard aan. De uitspraken van de Amerikaanse vice-president zijn onacceptabel, zei hij. Ook maande hij dat Oekraïne op termijn lid moet kunnen worden van de NAVO.

13 februari: Peiling: Coalitie CDU-SPD meest waarschijnlijk en meest gewenst

De laatste Deutschlandtrend-peiling voor de verkiezingen laat maar weinig

verschuiving zien. CDU/CSU staat nog steeds ruim bovenaan: 32 procent (+1%) van de ondervraagden geeft de voorkeur aan de christendemocraten. Tweede partij in de peiling is de AfD met onveranderd 21 procent van de stemmen. De SPD heeft een procentpunt ingeleverd en gaat nu met 14 procent gelijk op met de Groenen. Een coalitie van CDU/CSU samen met SPD heeft de voorkeur van de CDU en van de kiezer, blijkt uit de peiling. [Lees meer over deze peiling in ons nieuwsbericht](#)

13 februari: Scholz beschuldigd van racisme

Kanselier Olaf Scholz heeft zich donderdag verdedigd tegen een beschuldiging van racisme door nieuwsmagazine Focus. Scholz zou een dag of tien geleden op een feestje een CDU-politicus van kleur hebben beledigd. Scholz schakelde een advocaat in en telefoneerde met de CDU'er. Die liet weten dat hij wel gekrenkt was door de opmerkingen van Scholz, maar dat hij de kanselier niet als racist ziet en dat het na het gesprek uit de wereld is.

12 februari: Weidel bezoekt Orbán

Lijsttrekker Alice Weidel van de AfD heeft woensdag de Hongaarse premier Viktor Orbán bezocht in Boedapest. Ze zei dat Hongarije voor de AfD het grote voorbeeld is. De AfD zou het Hongaarse voorbeeld volgen, mocht ze ooit aan de macht komen, [zei Weidel](#).

11 februari: Team-Habeck rekt af met beschuldiging plagiaat

Groenen-lijsttrekker Robert Habeck heeft maandag een youtube-video gepubliceerd waarin hij aankondigt dat hij zal worden beschuldigd van plagiaat in zijn 25 jaar oude proefschrift. Niet alleen weerlegt hij de beschuldiging in de video, ook had hij al twee instanties (zijn universiteit en een wetenschappelijk instituut) onderzoek laten doen en ook zij komen tot de conclusie dat van plagiaat geen sprake is. Plagiaatjager Stefan Weber heeft vaker politici beschuldigd van overschrijven. In de verkiezingscampagne van 2021 deed hij dit bij een boek van Groenen-lijsttrekker Annalena Baerbock. Onduidelijk is of en door wie hij voor zijn werk wordt betaald. Habeck wijst er op dat bij een eerdere beschuldiging door Weber, Duitse media hadden ontdekt dat het rechtspopulistische platform Nius Weber had betaald.

10 februari: Veelbekeken TV-debat zonder duidelijke winnaar

Het [tv-debat](#) tussen kanselierskandidaten Olaf Scholz (SPD) en Friedrich Merz

(CDU/CSU) zondagavond trok meer dan 12 miljoen kijkers, volgens kijkcijferwebsite DWDL.de. Dat is meer dan het grote debat bij de vorige verkiezingen en bijna drie keer meer dan de concurrentie; de finale van een realityserie op RTL. Uit een peiling direct na afloop van het debat kwam geen duidelijke winnaar naar voren. Collega Hanco Jürgens van het Duitsland Instituut en correspondent Chiem Balduk duiden het debat bij [Nieuwsuur](#). Lees ook op onze themapagina verkiezingen 2025: [Discussie over tv-debatten](#)

6 februari: Peiling toont lichte stijging CDU en AfD

Volgens de belangrijke [Deutschlandtrend](#)-peiling is de CDU/CSU een procentpunt gestegen, net als de AfD. Dit zou betekenen dat de gebeurtenissen vorige week in de Bondsdag niet negatief uitpakken voor de christendemocraten, waar eerdere peilingen wel op leken te duiden (zie hieronder). Vier van de tien ondervraagden gaven aan dat CDU-lijsttrekker Merz juist heeft gehandeld toen hij vorige week, met steun van de AfD, een strenger asielbeleid voorstelde. Merz gaat op kop bij de vraag wie de kiezer het meest geschikt vindt als kanselier.

6 februari: Kieswijzer Wahl-O-Mat online

De Duitse kieswijzer Wahl-O-Mat is donderdag online gegaan. In 38 stellingen worden politieke thema's doorgenomen, waarna de kiezer ziet welke partij het beste past bij zijn overtuigingen. Wel of geen kernenergie, maximumsnelheid, vroegpensioen, minimumloon van 15 euro, huurplafond?: De kieswijzer is een handige manier om snel te zien wat er speelt in de Duitse politiek. [Wahl-O-Mat](#). Een populair alternatief is de [Real-O-Mat](#), die niet vergelijkt wat de partijen in hun verkiezingsprogramma voorstellen maar hoe de partijen daadwerkelijk hebben gestemd bij moties.

5 februari: Actie Merz lijkt CDU geen goed te doen

CDU-leider Merz heeft vorige week hoog spel gespeeld in de Bondsdag door strengere asielmaatregelen voor te stellen en steun van de AfD daarbij op de koop toe te nemen. De peilingen die sindsdien zijn gehouden, duiden op een licht verlies voor de CDU, al geven ze een verdeeld beeld. [Onderzoeksbureau Forsa](#) zag de steun voor CDU/CSU met 2 procentpunt afnemen, van 30 naar 28 procent. Groenen, Linke en BSW stegen een procent, de AfD en de SPD bleven gelijk. Peiler INSA zag geen daling bij CDU/CSU. [Alle peilingen op Wahlrecht.de](#)

5 februari: Spiegel: Auto's beschadigd, Rusland verdacht

Weekblad Der Spiegel heeft ontdekt dat een reeks van 270 autobeschadigingen waarschijnlijk een sabotage-actie vanuit Rusland is. De auto's hadden

bijvoorbeeld de uitlaat vol met montagekit en stickers met 'wees groener' en Groenen-lijsttrekker Robert Habeck op de ruiten. Klimaatradicalen vallen auto's aan met bouwschuim, kopte daarna bijvoorbeeld boulevardblad Bild. Maar de politie ontdekte volgens Spiegel dat het spoor naar Rusland leidt. De verdachten zouden geld ontvangen hebben voor iedere beschadigde auto. [Lees meer bij Der Spiegel](#) of bij [Tagesschau](#)

4 februari: Oostenrijker betaalt miljoenen voor AfD-postercampagne

De AfD heeft in slechts enkele dagen tijd drie grote donaties gekregen. Duitse media berichten over een [postercampagne](#) ter waarde van ruim 2,3 miljoen, gedoneerd door een Oostenrijker die bestuurder was van de rechtsradicale FPÖ. De schenker liet weten zich zorgen te maken over escalatie van de Oekraïne-oorlog, de veiligheid in Duitsland en het energiebeleid.

Eind januari werd bekend dat arts en ondernemer Winfried Stöcker uit Lübeck 1,5 miljoen euro had gedoneerd. Een paar dagen later kwam daar [nog een miljoen bij](#), vermoedelijk van een bestuurder van de Böttcher AG uit Jena (Thüringen). Dat bedrijf heeft de man uit zijn functie gezet en eist geld terug. Justitie onderzoekt deze schenking.

3 februari: CDU bespreekt *Sofortprogramm* op partijcongres

De CDU heeft deze maandag in Berlijn een partijcongres. Daar legt partijleider Friedrich Merz een actieplan, een Sofortprogramm, voor de economie en de veiligheid voor: 9 punten voor een nieuw economisch beleid, 6 punten voor meer veiligheid.

2 februari: Wetsvoorstel CDU krijgt niet genoeg steun

CDU-leider Friedrich Merz heeft vrijdag zijn wetsvoorstel voor strenger asielbeleid niet door de Bondsdag gekregen. Dat hij het weer op de steun van de AfD liet aankomen, zet de verkiezingscampagne onder hoogspanning. Honderdduizenden demonstranten lieten dit weekeinde luidkeels weten zich zorgen te maken over de democratie. De kloof tussen SPD en Groenen enerzijds en FDP en CDU/CSU anderzijds heeft zich verdiept. Merz benadrukt keer op keer dat hij niet met de AfD zal samenwerken en geen coalitie met de rechtsradicale partij zal vormen. Lees ook: [Asielplannen CDU beheersen campagne](#)

31 januari: Tienduizenden demonstreren tegen 'samenwerking' CDU en AfD

In meerdere Duitse steden hebben donderdagavond in totaal enkele tienduizenden mensen gedemonstreerd tegen de koers van de

christendemocratische CDU en CSU. Vrijdag zijn nog eens tientallen demonstraties aangemeld. In Berlijn wordt zondag een grote demonstratie verwacht. Ook vertegenwoordigers van kerken riepen de CDU op om het cordon sanitaire rond de AfD intact te laten.

Woensdag liet CDU-lijsttrekker Friedrich Merz de Bondsdag over een motie stemmen waarin hij drastische maatregelen voorstelt om het asielbeleid aan te scherpen. De motie werd gesteund door FDP en AfD, en dat is taboedoorbrekend: De partijen hebben afgesproken geen meerderheden te laten ontstaan door steun van de AfD.

Groenen-lijsttrekker Robert Habeck riep de demonstranten vrijdag op af te zien van geweld en beschadiging. Er zouden verfbommen tegen CDU kantoren zijn gegooid.

30 januari: Merkel: Actie Merz was verkeerd

Oud-bondskanselier Angela Merkel, partijgenoot van CDU-lijsttrekker Friedrich Merz, laat via [een persbericht](#) weten de actie van Merz woensdag in het parlement verkeerd te vinden. Ze citeert uit het verslag van de Bondsdagzitting in november 2024, waar Merz zelf voorstelde aan SPD en Groenen om geen voorstellen meer in de Bondsdag in te brengen die niet vooraf zijn afgestemd. Dat was de juiste houding en die ondersteun ik voluit, aldus Merkel. Dat Merz deze afspraak heeft losgelaten noemt ze fout. Het besluit van Merz om een motie met steun van de AfD te laten aannemen gaat een deel van de CDU'ers te ver, melden Duitse media. De Beierse CSU is juist heel tevreden dat de partij het initiatief op het thema immigratie naar zich toe heeft getrokken.

29 januari: AfD helpt CDU-asielmotie aan meerderheid

Een motie voor een strenger immigratiebeleid van de CDU/CSU is woensdag door de Bondsdag aangenomen met steun van de AfD. Dat is een cesuur in de omgang met de rechtsradicale partij in het nationale parlement. Het asielbeleid en de omgang met de AfD is op dit moment het overheersende thema in de verkiezingscampagne. [Lees meer](#)

27 januari: SPD en Groenen noemen plannen Merz ongrondwettig

CDU-leider Friedrich Merz wil woensdag zijn vijfpuntenplan voor een strenger immigratiebeleid aan de Bondsdag voorleggen. Scholz en Habeck noemen het plan ongrondwettig en in strijd met Europese regels. Merz heeft in de introductie van zijn vijf-punten-plan geschreven dat de AfD geen partner maar een politieke tegenstander is, die zorgen over massale illegale immigratie gebruikt om

vreemdelingenhaat aan te wakkeren. Dit zou het voor de AfD lastiger moeten maken met het voorstel in te stemmen. Groenen en SPD stemmen er niet mee in, FDP en BSW mogelijk wel. Habeck deed zondag een dringend beroep op Merz om de voorstellen niet aan de Bondsdag voor te leggen. De partijen hadden in december afgesproken zich niet afhankelijk te maken van de stemmen van de AfD.

26 januari: Groenen nemen vuurwerkverbod op in verkiezingsprogramma

De Groenen hebben op het partijcongres zondag in Berlijn hun verkiezingsprogramma vastgesteld. Ze willen lagere en modale inkomens compenseren voor de stijgende CO2-heffingen de komende jaren en zetten in op lastenverlaging voor lage- en middeninkomens en een minimumloon van 15 euro. Tijdens het congres werd een vuurwerkverbod aan het programma toegevoegd.

25 januari: Massale demonstraties tegen extreemrechts en AfD

In Berlijn demonstreerden volgens de politie 35.000 mensen bij het Brandenburger Tor voor de democratie. De organisatoren schatten dat er 100.000 mensen bijeen waren. In Keulen protesteerden volgens de politie ongeveer 40.000 mensen tegen extreemrechts. In Aschaffenburg en in enkele andere steden waren kleinere demonstraties. De demonstranten riepen de CDU op om niet te tornen aan de *Brandmauer*, het cordon sanitaire rond de AfD.

Correctie: in een eerdere versie stond per abuis dat de politie in Berlijn het aantal demonstranten op 50.000 had geschat, dat moet 35.000 zijn.

25 januari: Musk via videoverbinding bij AfD-bijeenkomst

Op een verkiezingsbijeenkomst van de AfD in Halle (Saale) sprak via videoverbinding miljardair Elon Musk. Hij riep de Duitsers op trots te zijn en niet te veel stil te staan bij de Duitse schuld, waarmee hij de verantwoordelijkheid voor de Holocaust bedoelde. Ook beweerde Musk dat de Duitse regering mensen in de gevangenis heeft gestopt die kritiek op de regering hadden.

Buiten de congreshal stonden enkele duizenden mensen te demonstreren tegen de AfD. Ze zien de rechtsradicale partij als een gevaar voor de democratie.

24 januari: CDU wil direct maatregelen na mesaanval

De CDU/CSU wil in reactie op de mesaanval de Bondsdag komende week laten stemmen over voorstellen voor strengere grenscontroles en een strenger asielbeleid. Ze willen die desnoods met steun van de AfD goedgekeurd krijgen. De SPD en de Groenen zijn gealarmeerd door deze aankondiging van CDU-lijsttrekker

Friedrich Merz. De partijen hebben afgesproken niet met de AfD samen te werken. Merz zegt zijn voorstellen in stemming te willen brengen, ongeacht wie er voor of tegen is. Dat kan er toe leiden dat de AfD de plannen aan een meerderheid helpt.

Merz zei in reactie op de mesaanval in Aschaffenburg ook dat hij - als hij kanselier wordt - op de eerste dag gebruik zal maken van zijn speciale bevoegdheid om maatregelen aan de grenzen te verordenen. Zijn tegenstrever Olaf Scholz (SPD) ziet het probleem vooral in de uitvoering. [Volgens hem](#) zijn de afgelopen tijd al veel maatregelen genomen om bijvoorbeeld meer uitzettingen mogelijk te maken, en is de wetgeving al aangescherpt maar moeten de uitvoerders beter hun best doen.

24 januari: Peiling: Merz populairste kanselierskandidaat

Friedrich Merz van CDU/CSU is op dit moment de populairste kanselierskandidaat volgens de Politbarometer van omroep ZDF. 31 Procent van de ondervraagden ziet hem als de geschikste kanselier. Groenen-lijsttrekker Robert Habeck wordt door 25 procent gezien als de beste kandidaat, gevolgd door Olaf Scholz van de SPD (16 procent). [Zie ook: ZDF](#)

22 januari: Affaire Gelbhaar bij de Groenen

Van een hele andere orde zijn de problemen bij de Groenen. In de afdeling Berlijn speelt een politieke intrige. Bondsdaglid Stefan Gelbhaar moest zijn plek op de kieslijst in december afstaan na beschuldigingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Omroep RBB meldde de beschuldigingen op basis van een anonieme verklaring die onder ede was afgegeven en ondersteunende verklaringen. Nu lijkt die anonieme aantijging te zijn verzonnen. Afgelopen weekend legde Shirin Kreße haar bestuursfunctie in Berlijn neer en verliet de partij, [volgens Der Tagesspiegel](#) om te voorkomen dat ze uit de partij zou worden gezet. Vermoedelijk had zij de anonieme beschuldiging van ongewenste intimiteiten gedaan. Omroep RBB trok alle berichtgeving over de misstappen van Gelbhaar terug. Een ander Groenen-lid uit Berlijn is de verziekte cultuur binnen de partij zo zat dat ook hij deze week de partij verliet. Lijsttrekker Robert Habeck eiste een 'rücksichtslose' opheldering van de zaak. [Lees ook over deze zaak in De Volkskrant](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/61960/overzicht-verkiezingsnieuws>